

टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे यांच्या
माध्यमातून “महाराष्ट्र खाद्य संस्कृती कोश”
निर्माण करण्यासाठी लागणाऱ्या खर्चास
प्रशासकीय मान्यता देण्याबाबत...

महाराष्ट्र शासन

उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग

शासन निर्णय क्रमांक: टिमवि-२०२५/ई-१०२११०४/विशि-२

मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई -४०० ०३२.

दिनांक : १९ जानेवारी, २०२६.

संदर्भ :- १. कुलपती, टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे यांचे पत्र क्र.जा.क्र.आयु/२०२५/१७०,
दि.०५.०२.२०२५.

२. कुलगुरु, टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे यांचे पत्र क्र.एवाययू/२०२५/२४७,
दि.१८.०६.२०२५.

३. शासन निर्णय क्र.विअप्र-२०१३/प्र.क्र.३०/२०१३/विनियम, भाग-२, दि.१७.०४.२०१५.

प्रस्तावना :-

टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठाची स्थापना दि.०६.०५.१९२९ रोजी झाली आहे. विद्यापीठाने भारतीय ज्ञान प्रणाली अंतर्गत भारत सरकारच्या “भारतीय खाद्य संस्कृती कोश” निर्माण कार्याचा एक भाग म्हणजेच “महाराष्ट्र खाद्य संस्कृती कोश” निर्मिती करण्याचे प्रस्तावित केले आहे. भारतीय संस्कृतीमध्ये देशानुरूप (भौगोलिक रचनेनुसार) विविध प्रकारच्या आजाराच्या पूर्वरूपांमध्ये, रुपावस्थेत अथवा आजारांच्या लक्षणात आणि आजार बरा झाल्यानंतर औषध म्हणून विविध प्रकारच्या खाद्य आणि पेय पदार्थांची योजना केल्याचे दिसून येते. याच गोष्टींचा आधार घेऊन महाराष्ट्रातील विविध प्रांतातील खाद्य संस्कृतीचे महत्त्व, पेय आणि खाद्य पदार्थांची यादी, सदर पदार्थ निर्माण करण्याची शास्त्रीय/पारंपारिक पद्धत, आधुनिक शास्त्रानुसार सदर खाद्य आणि पेय पदार्थांच्या पोषणमूल्यांचा अभ्यास व पेय आणि खाद्य पदार्थांची शास्त्रीय मात्रा (खाण्याचे प्रमाण) इत्यादी बाबींचे एकत्रीकरण करून सदर कोशाची निर्मिती करण्याचे प्रस्तावित आहे.

त्यानुसार विद्यापीठाने “महाराष्ट्र खाद्य संस्कृती कोश” निर्माण प्रक्रिये बाबतच्या वित्तीय बाबींसह प्रारूप आराखडा सादर केला असून, हा प्रकल्प ४ वर्षात पूर्ण होण्याचा अंदाज आहे. सदर कोश निर्मितीसाठी एकत्रित अंदाजे खर्च रु.१,६०,००,०००/- अपेक्षित आहे. सदर कोश निर्मितीसाठी डॉ.श्री.अभिजित जोशी, अधिष्ठाता, आयुर्वेदिक विभाग, टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे हे प्रधान संशोधक व मुख्य संपादक म्हणून काम पाहणार आहेत. तदनुषंगाने “महाराष्ट्र खाद्य संस्कृती कोश” निर्माण करण्यासाठी लागणाऱ्या खर्चास प्रशासकीय मान्यता देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे यांच्या माध्यमातून “महाराष्ट्र खाद्य संस्कृती कोश” निर्माण करण्यासाठी आवश्यक रु.१,६०,००,०००/- (रुपये एक कोटी साठ लक्ष फक्त) निधीच्या प्रस्तावास (परिशिष्ट अ Recapitulation Sheet) या शासन निर्णयान्वये खालील अटी व शर्तीच्या अधीन राहून प्रशासकीय मान्यता देण्यात येत आहे :-

- १) “महाराष्ट्र खाद्य संस्कृती कोश” निर्माण करण्याचा कालावधी सन २०२५-२६ ते २०२८-२९ असा राहील.
- २) सदर प्रकल्पासाठी महाराष्ट्र राज्य शैक्षणिक व संशोधन परिषद(महासार्क) मार्गदर्शक समिती म्हणून काम करेल.
- ३) प्रकल्पाचे प्रधान संशोधक दर तीन महिन्यांनी आपला प्रगती अहवाल महाराष्ट्र राज्य शैक्षणिक व संशोधन परिषद (महासार्क) कडे सादर करतील.तसेच दर सहा महिन्यांनी महासार्क समोर प्रकल्पाचे सादरीकरण करतील. त्यानुसार महासार्क शासनास प्रगती अहवाल सादर करेल.
- ४) विषयांकित कामाकरिता लागणारा निधी हा प्रशासकीय मान्यतेच्या मर्यादेतच वितरीत करण्यात येईल. तसेच हा निधी टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे यांना प्रकल्पाच्या प्रगतीनुसार वितरीत करण्याची जबाबदारी संचालक, उच्च शिक्षण (महाराष्ट्र राज्य), पुणे यांची राहील.
- ५) कोश निर्मितीची प्रगती संचालक, उच्च शिक्षण यांच्यामार्फत शासनास वेळोवेळी अवगत करण्यात यावी.
- ६) कोश निर्मितीसाठी विद्यापीठाने कोणतीही नव्याने पदनिर्मिती करू नये.

२. या कामासाठी होणारा खर्च "मागणी क्रमांक - डब्ल्यु-२, प्रधानशिर्ष- २२०२- सर्वसाधारण शिक्षण, ०३- विद्यापीठीय व उच्च शिक्षण, १०२- विद्यापीठांना सहाय्य, - (००) (०७) सर्वसाधारण शिक्षणासाठी विद्यापीठांना अनुदाने (अनिवार्य) (२२०२ ०७४५), ३१ सहाय्यक अनुदाने" या लेखाशिर्षाखाली त्या त्या वर्षी मंजूर तरतूदीतून खर्ची टाकण्यात यावा.

३. शासनाकडून ज्या प्रयोजनार्थ ठोक रक्कम मंजूर करण्यात आलेली आहे, ती रक्कम त्याच प्रयोजनार्थ खर्च करण्यात आली आहे, हे पाहण्याची जबाबदारी विद्यापीठाचे कुलसचिव यांची असेल. सदर निधीचे उपयोगिता प्रमाणपत्र व तपशीलवार खर्चाची माहिती उच्च शिक्षण संचालनालया मार्फत शासनास विहित वेळेत सादर करावी.

४. वरील रक्कमेची सर्व कागदपत्रे व हिशेब महालेखापाल, महाराष्ट्र-१ किंवा प्रकरण परत्वे महालेखापाल-२ नागपूर यांनी सदर कामाकरीता प्राधिकृत केलेले अधिकारी यांना तपासण्याचे अधिकार असून, त्यांनी मागणी केल्यास, सर्व कागदपत्रे त्यांच्याकडे तपासणीकरीता विद्यापीठाने सादर केली पाहिजेत.

५. मंजूर तरतूदीतून केलेल्या खर्चाची तपशीलवार माहिती व विनियोग प्रमाणपत्र (Utilization Certificate) विद्यापीठाने संचालक, उच्च शिक्षण, पुणे यांचेमार्फत शासनास विहीत वेळेत सादर करावे.

६. हा शासन निर्णय, वित्त विभाग, विअप्र-२०१३/प्र.क्र.३०/२०१३/विनियम, भाग-२, दि.१७.०४.२०१५ वित्तीय अधिकार नियम पुस्तिका, १९७८ भाग-पहिला उपविभाग-तीन, महाराष्ट्र अर्थसंकल्प नियमपुस्तिका अंतर्गत अनु.क्र.४ परिच्छेद क्र.२७ (२) (अ) अन्वये प्रशासकीय विभागांना प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारानुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

७. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२६०१९१७२६१८६५०८ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(प्रताप पां. लुबाळ)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

- १) मा.राज्यपाल यांचे सचिव, लोकभवन, मलबार हिल, मुंबई.
- २) मा.मुख्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य, यांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- ३) मा.उपमुख्यमंत्री, (नगर विकास) यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- ४) मा.उपमुख्यमंत्री (वित्त व नियोजन) यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- ५) मा.मंत्री (उच्च व तंत्र शिक्षण) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- ६) मा.राज्यमंत्री (उच्च व तंत्र शिक्षण) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
- ७) अपर मुख्य सचिव (वित्त), मंत्रालय, मुंबई.
- ८) अपर मुख्य सचिव (उच्च व तंत्र शिक्षण), मंत्रालय, मुंबई.
- ९) महालेखापाल, (लेखा व अनुज्ञेयता)-१/२, महाराष्ट्र, मुंबई/नागपूर.
- १०) महालेखापाल, (लेखा परीक्षण) -१/२, महाराष्ट्र, मुंबई/नागपूर.
- ११) अध्यक्ष, महासार्क तथा कुलगुरु, मुंबई विद्यापीठ, मुंबई.
- १२) उपाध्यक्ष, महासार्क तथा राज्य प्रकल्प संचालक, रुसा, मुंबई.
- १३) संचालक, उच्च शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
- १४) कुलसचिव, टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे.
- १५) श्री. अभिजित जोशी, प्रधान संशोधक तथा अधिष्ठाता, आयुर्वेदिक विभाग, टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे.
- १६) अवर सचिव (अर्थसंकल्प), उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
- १७) निवड नस्ती (विशि-२), उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

परिशिष्ट अ (शासन निर्णय क्रमांक: टिमवि-२०२५/ई-१०२११०४/विशि-२, दिनांक : १९ जानेवारी, २०२६. सोबतचे सहपत्र)
Recapitulation Sheet

टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे यांच्या माध्यमातून “महाराष्ट्र खाद्य संस्कृती कोश” निर्माण करण्यासाठी लागणाऱ्या खर्चास प्रशासकीय मान्यता देण्याबाबत

SR. No.	PARITCULATRS	AMOUNT
1.	Salary Portion (contractual)	1,19,20,000
2.	Expert Vetting	19,20,000
3.	Fuel Expense	4,80,000
4.	Travel Expense	9,60,000
5.	Miscellaneous	7,20,000
	Total	रु. 1, 60, 00, 000/-

(रुपये एक कोटी साठ लक्ष फक्त)

(प्रताप पां. लुबाळ)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन